

KONDA

Barometresi

TEMALAR

Sorun Çözme
Kasım 2013

(Bu rapor abonelerimizle yaptığımız sözleşmelere uygun olarak yayınlanmıştır.)

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	3
2. AYIN TEMASI: SORUN ÇÖZME	5
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	5
2.2. Kişilerle Yaşanan Sorunların Çözümü	6
2.3. Kurumlarla Yaşanan Sorunların Çözümü	10
2.4. Ülkede Yaşanan Sorunların Çözümü	15
3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ	21
3.1. Araştırmanın Genel Tanımı.....	21
3.2. Örneklem.....	21
4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI.....	23
4.1. Deneklerin Profili	23
4.2. Ayın Teması: “Sorun Çözme”	28

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

ARAŞTIRMANIN TANIMI

Bu rapora esas olan araştırma, 2-3 Kasım 2013 tarihlerinde, 29 ilin merkez dâhil 97 ilçesine bağlı 150 mahalle ve köyünde 2603 kişiyle hanelerinde yüzyüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

AYIN TEMASI: SORUN ÇÖZME

Kasım'13 Barometresi'nde, soruna ve sorun çözümüne nasıl bakıldığı konusunu ele aldık. Toplumda, genel olarak sorunların çözümünde hangi yollara başvuruluyor; sorunlar diyalogla mı, hukuki yollarla mı, yoksa kaba kuvvetle mi çözülüyor anlamayı amaçladık. Konuyu 3 başlıkta ele aldık: Başkasıyla yaşanan sorunlar, kurumlarla yaşanan sorunlar ve Türkiye'nin sorunları.

Sorun yaşanan kişi ve kurum sorulduğunda, çoğunluk sorun yaşamadım demiş ya da soruya cevap vermemiştir. Bunun dışında, sorun yaşanan kişi olarak aile bireyleri ve kurum olarak da banka en yüksek oranda söylenmiştir. Çözüm yöntemlerine baktığımızda, sorun çözmenin önündeki en önemli engellerin karşı tarafı anlamamak ve tecrübesizlik olduğunu görüyoruz. Toplumda genel olarak sorunların çözümüne karşı iyimser bir yaklaşım var, eninde sonunda bir şekilde çözüleceğine inanılıyor. Yaş, eğitim ve gelir arttıkça, rasyonel yöntemlere ve sorunların çözüleceğine dair inanç artıyor. Diğer yandan, muhafazakarlık ve dindarlık arttıkça, kadercilik ve çaresizlik artıyor.

Türkiye'nin en önemli sorunu işsizlik olarak öne çıkıyor. İşsizliğin ardından genel ekonomik problemler geliyor. Ülke sorunlarının çözülmesinin önündeki en önemli engeller olarak yeterince kaynağımızın olmaması ve çok belirsizlik olması öne çıkmıştır. Ülke sorunlarının çözülmesi konusunda da iyimserlik hakim, çoğunluk illa ki çözüleceğini; çözülmesi için de rasyonel davranmak gerektiğini düşünüyor.

2. AYIN TEMASI: SORUN ÇÖZME

2.1. Kavramsal Çerçeve

Hepimizin bildiği gibi, insanlar gündelik hayatlarında birçok sorunla baş etmek zorunda kalmaktadır. Geçim derdi, işsizlik, aile içinde veya başkalarıyla yaşanan geçimsizlikler, trafik, istediği eğitimi alabilme vs. gibi sorunlar hayatımız boyunca karşımıza çıkmakta ve hayatımızı büyük ölçüde etkilemektedir. Konda Araştırma olarak son 7 yıldır yaptığımız araştırmalarda, içinde “sorun” sözcüğü geçen konuları incelediğimizde, toplumsal olarak sorun diye algılanan konuların yelpazesinin genişliği dikkat çekmektedir. Sorun denilince dile getirilenler arasında, kimliğini özgürce yaşayamama, Kürt meselesi, can güvenliği, işsizlik, ülke sorunları hangi partinin çözebileceği, belediye başkanlarının sorun çözmedeki başarıları, yerel sorunları çözebilecek kurumlar, dünyadaki çevre kirliliği, afet, açlık gibi sorunları çözmede Türkiye'nin rolü, kadının eşinden daha fazla para kazanmasının sorun yaratıp yaratmayacağı, geleneksel aile bağlarına daha çok önem vermenin sorunları azaltmadaki rolü, ekonomik krizden dolayı herhangi bir sorunla karşılaşılma karşılığında, Kıbrıs sorunu, Türkiye'nin sorunlarının azalıp azalmadığı, ülke ekonomisinin en önemli sorunu, çevre sorunu, ideal anayasanın hangi öncelikli iki sorunu çözeceği, liderlerin sorun çözme kabiliyeti sayılabilir.

Sorun çözme kavramını anlayabilmek için hem sorun kavramını hem de çözüm kavramını ayrı ayrı ele almak gerekiyor. Matematik, fizik gibi bilim dallarının sorun çözmeyle ilgili geniş literatürünü bir yana koyarsak, psikoloji, işletme gibi dallarda da sorun çözmek, özellikle de toplumsal alanda çözmek konusunda birtakım çalışmalar bulunuyor.

Bir sorun, sade bir ifadeyle, halihazırdaki durumla, istenen durum arasında bir engel olduğu zaman ortaya çıkıyor. Somut bir örnekle anlatacak olursak, eğer bir kişi iş arayıp da bulamıyorsa, iş imkanı olmaması bir engel oluşturuyorsa, işsizlik o kişi için bir sorundur. Eğer kişi iş aramıyorsa, işsiz olması sorun oluşturmaz. Dolayısıyla, sorun çözmedeki önemli şeylerden biri, neyin sorun olarak tanımlandığıdır. Örneğin, Kürt meselesinin çözülememesindeki engellerden biri, farklı aktörlerin, bırakın çözüm yöntemi konusunda, sorunun tanımı konusunda dahi fikir birliğinde olmamasıdır.

“Var olan bir durumda –herhangi bir durum olabilir- aksi bir gidişattır herhalde. Gitmesi gereken bir yolda farklı bir şeyler varsa problemdir, sorundur herhalde.”

Derinlemesine görüşme: Kadın-23-Modern

“Sorun herhalde sadece aslında günlük hayatla da sınırlı olmayan, duyguları da içeren sıkıntı yaratan, baskı yaratan ve bizi mutsuz eden şey diye belki tanımlayabilirim; bizi mutsuz eden her şeye böyle diyebilirim sanki...”

Derinlemesine görüşme: Erkek-42-Modern

Sorun çözmedeki diğer önemli kavram da, biraz önce bahsedildiği gibi, engeller. Bir sorunun çözülebilmesi için, çözümün önündeki engelin ne olduğunu tespit etmek

gerekebiliyor. Birkaç engel birden olabiliyor veya sorunu görünenden daha derin, daha geniş kapsamlı engeller yaratabiliyor. Dolayısıyla, engelin veya engellerin ne olduğunu doğru analiz edebilmek de, çözümde önemli rol oynuyor.

Sorun çözmedeki üçüncü ayak ise çözüm yöntemi. Sorun ve engeller doğru analiz edildikten sonra, istenen duruma ulaşmanın farklı yöntemleri, farklı stratejileri bulunabiliyor. Farklı yöntemlerin gerektirdiği zaman, çaba, para gibi kaynaklar da değişebiliyor. İşsiz kişi örneğine dönecek olursak, çözüm olarak daha çok iş başvurusu yapabileceği gibi, tanıdıklarını devreye sokmaya karar verebilir, kendi işini kurabilir, işsizlik istatistikleri karşısında bireysel olarak birşey yapamayacağına karar verip durumu kabullenebilir.

Bu ayki Barometre araştırmasının teması olarak, ülkemizde insanların toplum içinde sorun çözme biçimlerini ele aldık. Diğer bir deyişle, insanların sorunlarla nasıl baş ettiğini, başkalarıyla olan ilişkilerinde, kurumlarla iş yaparken veya tüm ülkeyi ilgilendiren toplumsal sorunları değerlendirirken, sorunlar ve engeller konusundaki tespitlerini ve çözüm stratejilerini anlamayı hedefliyor. Genel olarak sorunlar karşısında ne kadar yetkin hissediyorlar? Kurumlar karşısında çaresiz hissediyorlar mı? Başkalarıyla sorun yaşadıklarında çözüm olarak şiddete mi, hukuka mı, diyaloga mı başvuruyorlar? Bu ayki temayla, Barometre raporlarında sık sık bahsettiğimiz hızlı toplumsal dönüşümün yarattığı veya çözmeye çalıştığı sorunlara toplumun bakışını ortaya koyabilmeyi amaçlıyoruz.

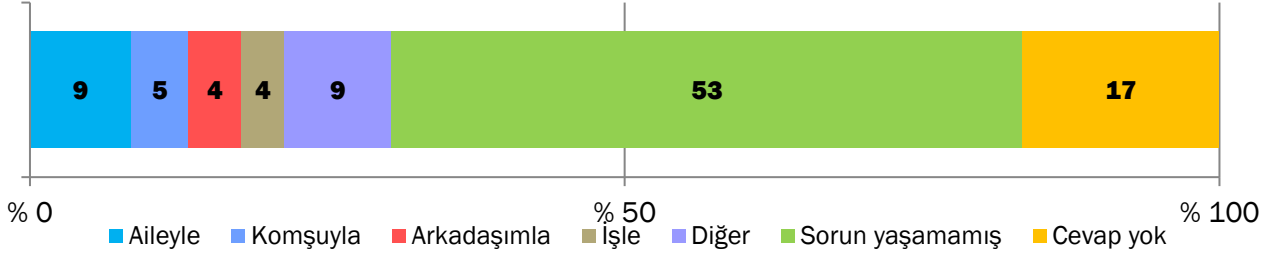
2.2. Kişilerle Yaşanan Sorunların Çözümü

Türkiye toplumunda sorun çözme biçimlerini anlamak için ilk olarak, bireylerin gündelik hayatlarında başka kişilerle yaşadıkları sorunları ve bunları nasıl çözmeye çalıştıklarını inceledik. Sorun çözme kavramını, kişilerin kafalarında somutlaştırmak amacıyla, görüşülen kişilere ilk olarak, son dönemde başka biriyle herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıklarını sorduk. Bu soruyu sormadaki amacımız, soruya verilen cevap üzerinden kişilerin başkalarıyla yaşadıkları sorunları çözmek için nasıl bir yol izlediklerini anlamaktı.

Verilen cevaplar incelendiğinde, görüşülen kişilerin yüzde 53'ünün "sorun yaşamadım" demiş olması dikkat çekicidir. Yani, toplumun yarısı herhangi biriyle sorun yaşamamaktadır ya da anket sorularını yanıtlarken belirtebileceği, kayda değer bir sorunu olduğunu düşünmemektedir. Sorun yaşadım diyenlere baktığımızda ise, yüzde 8,5 aileyle, yüzde 5 komşusuyla, yüzde 4 arkadaşıyla, yüzde 4 de işyerindeki kişilerle sorun yaşadığını belirtmiştir.

Bir başkasıyla herhangi bir sorun yaşıyor musunuz?

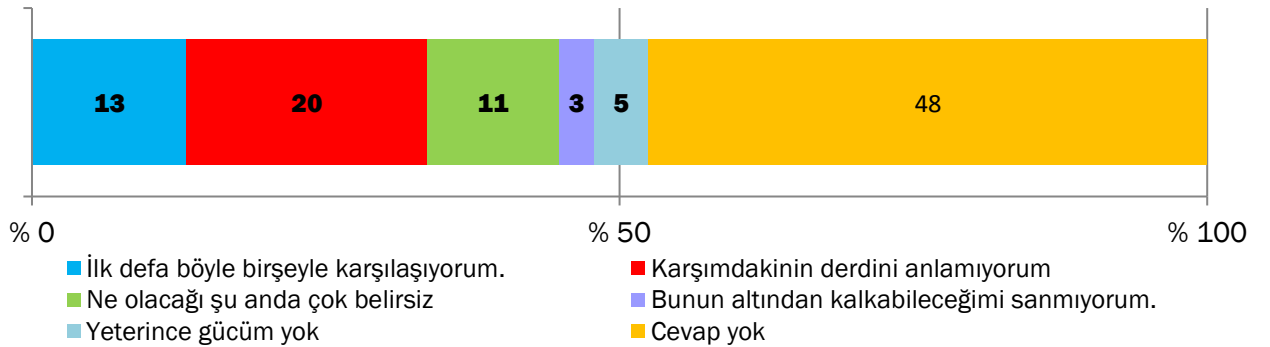
Herhangi biriyle sorun yaşadığını ifade edenlerin profillerini incelediğimizde, özet olarak söyleyebiliriz ki hayat şartları iyileştikçe ve kişinin içerisinde bulunduğu sosyal ilişkiler arttıkça, arkadaş ve işyerindeki kişilerle olan sorunların dile getirilme oranı artmaktadır. Örnek vermek gerekirse erkekler, 29-43 yaş aralığındakiler, üniversite mezunları, çalışanlar ve geliri yüksek olanların daha çok arkadaşlarıyla ve işyerindekilerle sorun yaşadıkları gözlemlenmektedir. Diğer yandan, hayat şartları kötüleştikçe ve sosyal ilişkiler azaldıkça, aile ve komşularıyla olan sorunların dile getirilme oranı artıyor. Kadınlar, 44 yaş üstü kişiler, ev kadınları, emekliler ve kırdan gelenler de bu kesime örnek olarak sayabiliriz.

“Bir sorun yaşıyorsam eşimle, eşimlidir. Eşimle biraz iş konuları yüzünden, o biraz çok çabuk zengin olmaya bakıyor. Şimdi mesela eşim de şeydir, bu klasik bir sorundur, yani ne bileyim her evlilikte de olduğu gibi kadınları anlamamaları, kendi kafalarına göre hareket etmeleri, iş konusunda hiçbir şey danışmadan, mesela bir sürü borca girmiş, bizim kendi elimizde var gibi... Danışmadan hareket etmeleri. Her şeyi kaybetti işte mesela, arkadaşına...”

Derinlemesine görüşme: Kadın-35-Geleneksel Muhafazakar

İkinci olarak, diğer insanlarla yaşadıkları sorunları çözmelerine neyin engel olduğu sorusunu yönelttik. Bu soruya, görüşülen kişilerin neredeyse yarısı cevap vermemiştir. Diğer yandan, beşte birlik kesim “karşımdakinin derdini anlamıyorum” cevabını vermiştir. Yüzde 13’lük kesim “ilk defa böyle bir şeyle karşılaşıyorum” derken, yüzde 11’lik kesim de durumun belirsizliğini engel olarak göstermiştir.

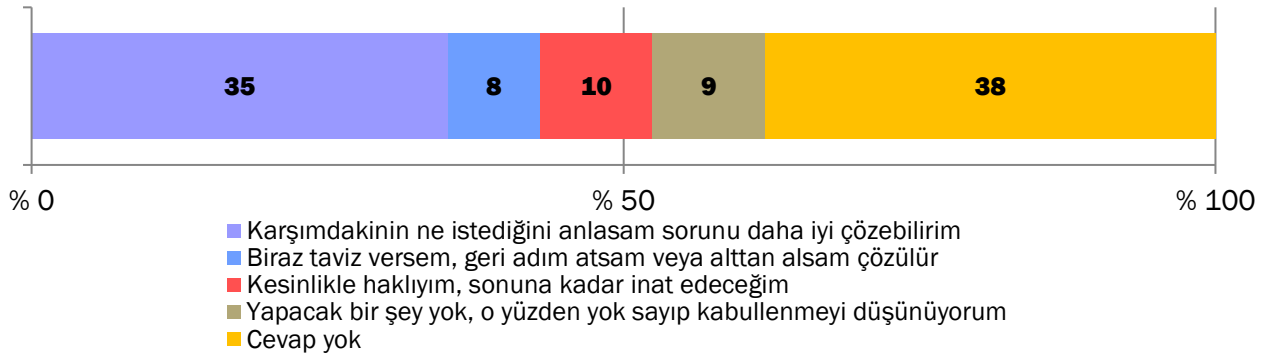
Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu çözenizi şunlardan hangisi engelliyor?

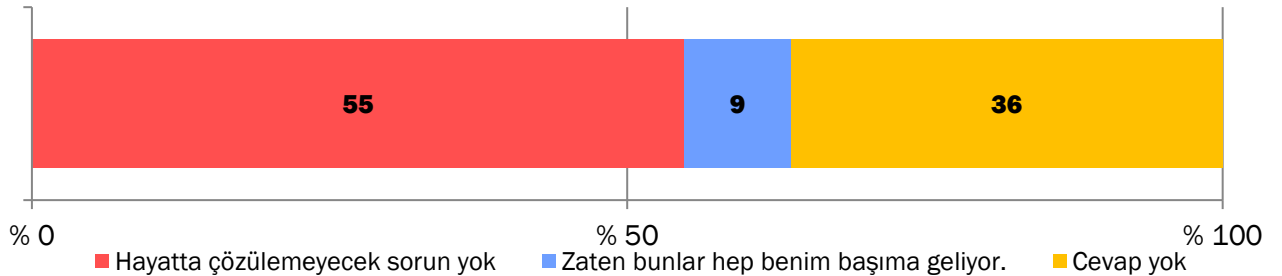
Çözüm yöntemi sorulduğunda ise, yüzde 35 “karşımdakinin ne istediğini anlasam, sorunu daha iyi çözerim” cevabını vermiştir. Bir önceki soruya verilen cevaplarla karşılaştırıldığında, paralellik gözlemlenmektedir. Buna göre, toplumda başka bir kişiyle yaşanan problemin en büyük kaynağının kişilerin birbirlerini tam olarak anlayamamış olması olduğu ortaya çıkmaktadır. Bir diğer önemli nokta da, taviz vermekle, geri adım atmakla, sorunun çözüleceğini düşünenlerin azlığının, yani genel olarak toplumda, kişilerin kusuru kendilerinde görmemeleri de dikkat çekicidir. Ayrıca, engeller ve çözüm yöntemleri demografik kümelere göre kayda değer farklılıklar göstermemektedir.

Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu hangi yöntemle çözebileceğinizi düşünüyorsunuz?

Türkiye toplumunda bireylerin diğer kişilerle yaşadığı sorunlara genel olarak bakışını incelediğimizde, yüzde 55'in “hayatta çözülemeyecek sorun yoktur” dediğini görüyoruz. Yani, insanlar genel olarak karşılaşılan sorunların çözümüne dair olumlu ve iyimser bir tutum içindedirler. Sadece yüzde 9'luk küçük bir kesim “zaten bunlar hep benim başıma geliyor” diyerek, sorunlara olumsuz ve karamsar yaklaşmışlardır. Olumlu bakanların oranının, yaş, eğitim seviyesi ve ekonomik sınıf yükseldikçe arttığını; muhafazkarlık ve dindarlık arttıkça olumsuz bakanların oranının arttığını gözlemlemekteyiz.

Bir başkasıyla yaşadığınız bu tür sorunlarla ilgili bakışınızı hangisi daha iyi açıklıyor?

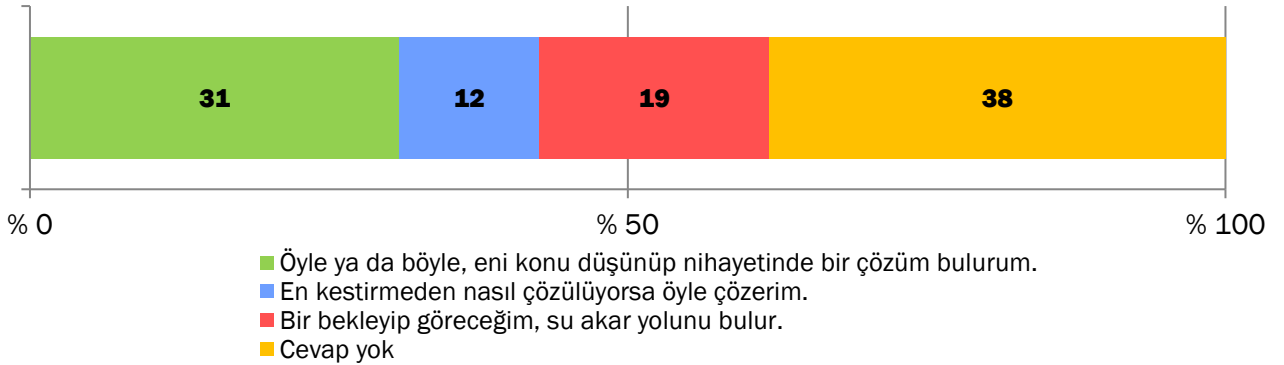
Başkasıyla yaşadığınız sorunla nasıl baş edeceksiniz sorusuna gelen cevaplara baktığımızda, toplumun yüzde 31'inin etraflıca düşünüp bir çözüm bulurum, yüzde

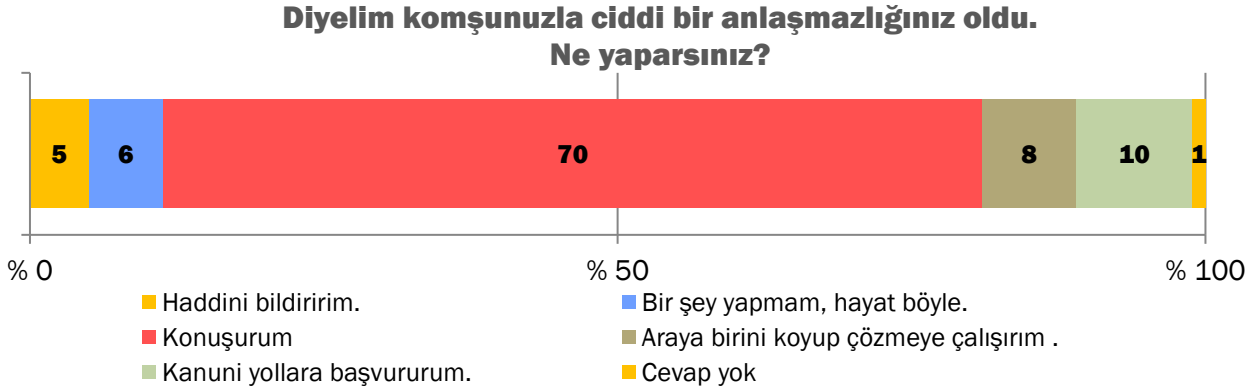
19'un su akar yolunu bulur ve yüzde 12'nin en kestirmeden çözerim dediğini görüyoruz.

Cevap vermeyenleri göz ardı edip, cevap verenlerin demografik profillerini incelediğimizde bazı bulgular göze çarpıyor. Erkeklerin kadınlara, gençlerin yaşlılara kıyasla daha fevri olduğunu ve daha yüksek oranda en kestirme yoldan çözüme ulaşmak istediklerini; öte yandan, kadınların ve yaşlıların daha kadercici veya daha sabırlı olduğunu ve erkeklere kıyasla daha yüksek oranda su akar yolunu bulur dediğini görüyoruz. Eğitim seviyesi ve gelir arttıkça, etraflıca düşünüp çözüm bulurum diyenler ve kestirmeden nasıl çözerim diyenler artarken, su akar yolunu bulur diyenler azalmaktadır. Eğitim ve gelir arttıkça, sorundan kaçmak yerine rasyonel davranıp, çözüm yolu üretmeye çalışma çabası artmaktadır diyebiliriz. Diğer yandan, muhafazakarlık ve dindarlık arttıkça, çözümü zamana bırakıp, su akar yolunu bulur denme oranı, yani çözüm yolu üretmekten kaçınma ve kadercilik eğilimi artmaktadır. Son olarak da, Aleviler'in Sünniler'e, Kürtler'in Türkler'e göre daha yüksek oranda düşünüp çözüm buluruz dediğini belirtebiliriz.

Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz, nasıl baş edeceksiniz?

'Başka biriyle yaşanan sorun' kavramını somutlaştırarak sorduğumuz soruda, görüşülen kişilere komşusuyla ciddi bir problem yaşasa, nasıl bir yolla çözmeye çalışacağını sorduk. Soruyu somutlaştırınca, cevap verenlerin oranının dikkat çekici bir şekilde yükseldiğini görüyoruz. Yüzde 70 komşuyla konuşurum diyerek ılımlı bir seçim yapmış, yüzde 10 kanuni yollara başvururum demiştir. Sadece, yüzde 5'lik küçük bir kesim haddini bildiririm diyerek saldırgan bir yolu tercih etmiştir. Özetle, toplumun büyük çoğunluğu, komşusuyla arasında olan sorunun çözümü için daha sağlıklı yollara başvuracağını söylemiştir.

Demografik kümelerle göre incelediğimizde, kadınların daha çok bir şey yapmam, hayat böyle diyerek, kabullendikleri ve daha kaderciler oldukları görülüyor. Yaş gruplarına göre baktığımızda, yaş ilerledikçe kişilerin daha makul ve rasyonel davrandığı görülmektedir. 18-28 yaş arasındakilerin daha yüksek oranda “haddini bildiririm” dediğini, 44 yaş üstü kişilerin de daha yüksek oranda hayat böyle ve konuşurum dedikleri gözlemlenmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça, haddini bildiririm ve hayat böyle diyenler azalırken, konuşurum diyenler artıyor yani, eğitilmiş bireyler daha sakin ve sağlıklı davranırken; daha az saldırgan ve kaderciler oluyorlar. MHP seçmeninin diğer parti seçmenlerine oranla daha yüksek oranda “haddini bildiririm” demiş olması da dikkat çekici bir bulgudur. Bunun sebebi olarak da MHP seçmeninin daha genç olmasına, gençlerin, yukarıda da görüldüğü gibi, daha fazla duygularına göre hareket etmesine bağlayabiliriz.

2.3. Kurumlarla Yaşanan Sorunların Çözümü

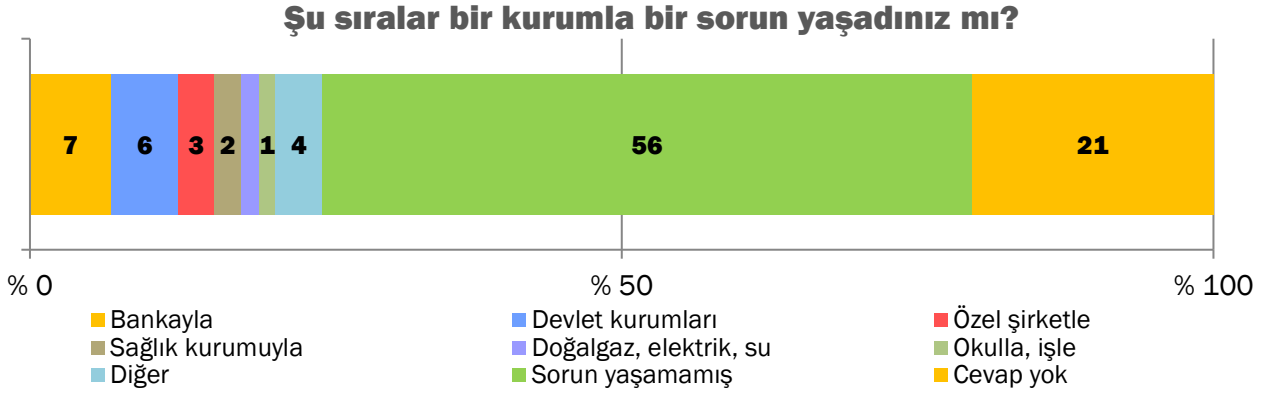
Türkiye toplumunun sorunları nasıl algıladığını ve sorunların çözümü için genel olarak nasıl bir tutum takındıklarını anlamak için ele aldığımız sorun çözme temasının ikinci aşamasında, görüşülen kişilere kurumlarla yaşadıkları sorunlar ve bunları nasıl çözdüklerine dair sorular yönelttik. Kurumlarla yaşanan sorunlar ve kişilerle yaşanan sorunların algısı ve çözüm yolları arasında paralellik olup olmadığını, insan ilişkileri dışında yaşanan sorunların nasıl çözüldüğünü, kurumlarla baş etmek için hukuki yolları mı, yoksa başka yolları mı tercih ediyorlar anlamaya çalıştık.

Herhangi bir kurumla sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda, toplumun yarısından fazlası sorun yaşamadığını söylemiş, beşte biri de soruya cevap vermemiştir. Yaş arttıkça sorun yaşamadım diyenlerin arttığı dikkat çekmektedir. Sadece, yüzde 23'lük bir kesim sorun yaşadığını belirtip, kurum ismi belirtmiştir. Buna göre, en çok sorun bankalarla, ardından da devlet kurumlarıyla yaşanmıştır. Ancak, oranlar yüzde 10'un altındadır. Toplumda, doğalgaz, elektrik, su şirketleri gibi kurumlarla ya da özel şirketlerle kayda değer oranda sorun yaşanmadığı ortaya çıkmıştır.

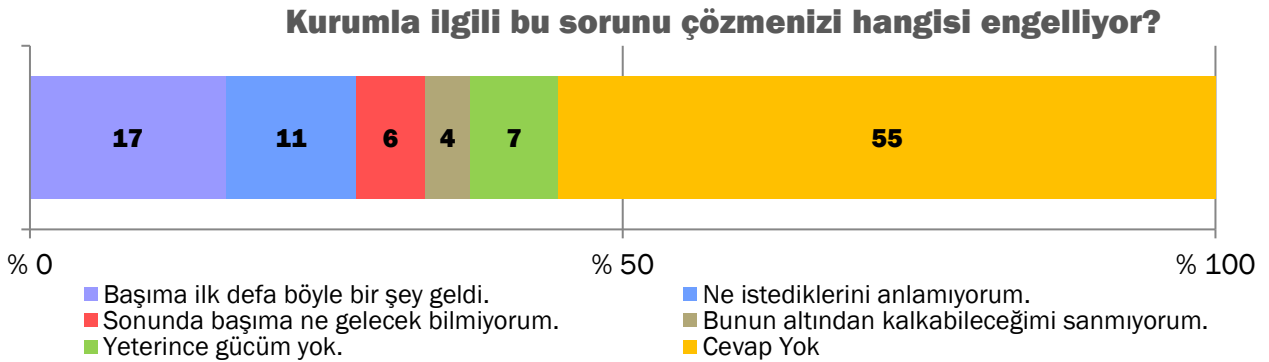
Bankayla sorun yaşayanların demografik özelliklerine baktığımızda, erkeklerin, 29-43 yaş arasındakilerin, üniversite mezunlarının, modernlerin, metropollerde yaşayanların ve geliri yüksek olanların bankayla daha fazla sorun yaşadıklarını görüyoruz. Bunun sebebi de, bu grubun gündelik hayatta bankayla daha çok ilişki içerisinde olmasına

bağlayabiliriz. Muhafazakarlık ve dindarlık arttıkça, bankayla sorun yaşadığını söyleyenlerin oranı azalmaktadır. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla devlet kurumları cevabını verdiğini de görmekteyiz.

Kurumla yaşadığınız sorunu çözmenizin önündeki engel nedir diye sorduğumuzda, görüşülen kişilerin yarısından fazlasının cevap vermediğini görüyoruz. Bu soruya cevap vermeyenlerin büyük çoğunluğunu önceki soruya cevap vermeyen veya sorun yaşamadım diyenler olduğunu söyleyebiliriz. Cevap verenlere baktığımızda, yüzde 17'nin ilk defa böyle bir sorunla karşılaştım, yüzde 11'in ise ne istediklerini anlamıyorum dediğini görüyoruz. Yani, sorunun çözülmemesinin önündeki en önemli engellerin tecrübesizlik ve yine kişilerle yaşanan sorunlarda olduğu gibi sorunun tam olarak anlaşılabilmesi olduğu anlaşılıyor. Bankayla sorun yaşayanların daha çok ilk defa böyle bir sorun yaşayanlar, karşı tarafın ne istediğini anlamayanlar ise daha çok devlet kurumlarıyla sorun yaşayanlardır.

Kurumla yaşanan sorunun nasıl çözülebileceğini sorduğumuzda, toplumun beşte biri kendisinden ne istendiğini anlarsa, yüzde 12'si sonuna kadar inat ederse çözülebileceğini söylüyor. Yüzde 17'lik bir kesim ise, kurumların her zaman bireylerden daha güçlü olduğunu ve yapacak bir şey olmadığını belirtmiş. Demografik kümelerle göre tercih edilen çözüm yöntemlerine baktığımızda yaş, eğitim, muhafazakarlık ve ekonomik sınıf gibi faktörlerin tutumlar üzerinde belirleyici etkisi olduğunu görüyoruz.

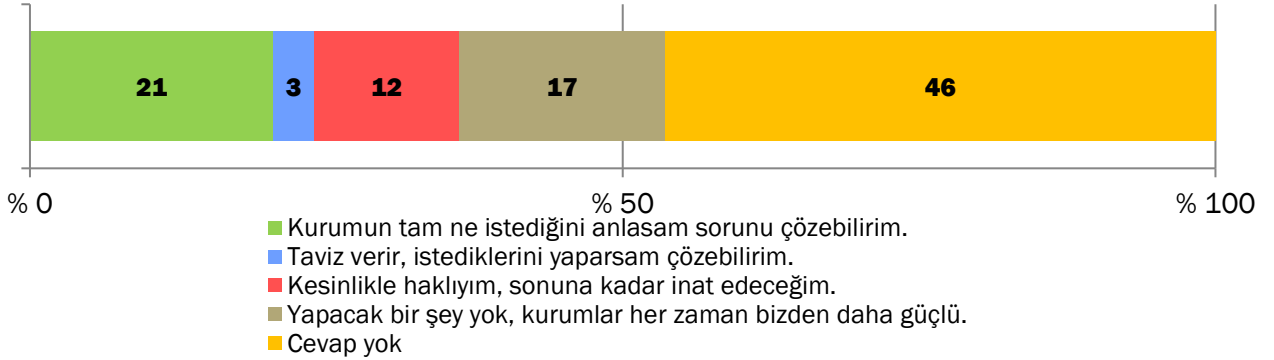
“Devlet. Devlet daha fazla, devletin olan, hani Türk Telekom gibi özelleştirildi ama kafa gene aynı mantalite. Devlet mantalitesi. O kafa değişmiyor. Çünkü neden değişmiyor? Atamıyorlar oraya, bir girdi mi, kapağı attı mı, kimseyi kolay kolay atamıyorlar o yüzden. Mesela Sabancı’da olsanız, Koç’ta olsanız daha tedbirli olursunuz, değil mi? Bu kadar basit...”

Derinlemesine görüşme: Erkek-54-Geleneksel Muhafazakar

“Düşünüyorum da, yapamazlar ki. Devlette çalışanlar önemsemiyor hiç.. Orada çalışanlar, insanlar önemsemiyor. Nasıl olsa çıkaramaz...”

Derinlemesine görüşme: Erkek-25-Geleneksel Muhafazakar

Kurumla ilgili bu sorunu hangi yöntemle çözebileceğinizi düşünüyorsunuz?

Yaş ilerledikçe, kurumun ne istediğini anlasam, taviz veririm çözülebilir diyenlerin ve kurumların daha güçlü olduğuna inanların arttığını görüyoruz. Yaşın getirdiği olgunluk ve kurumlarla edinilmiş tecrübeler bu tutumda etkili olabilir, zira en yüksek oranda inat edeceğim diyenler gençler olmuştur. Gençlerin inat edeceğim demesinde, hayata daha yeni atılıyor olmaları ve buna bağlı olarak da, yaşlılara kıyasla, daha mücadeleci ve enerji dolu olmaları etken olmuş olabilir.

Eğitim seviyesi azaldıkça, anlasam, taviz versem diyenlerin oranı ve kurumlar bizden güçlü cevabı artarken; eğitim seviyesi arttıkça haklıyım ve inat edeceğim diyenler artmaktadır. Eğitim, mücadeleciliği ve hakkını arama davranışını; bireylerin bilincini arttırıyor diyebiliriz.

Muhafazakarlık ve dindarlık arttıkça, kurumlar daha güçlü diyenler artıyor, buna karşılık inat edeceğim diyenler azalıyor.

Ekonomik sınıf yükseldikçe, haklıyım ve inat edeceğim diyenler artmaktadır, bu da bireylerin kendilerinde kurumlarla mücadele edebilecek güveni daha fazla hissediyor olmalarıyla açıklanabilir.

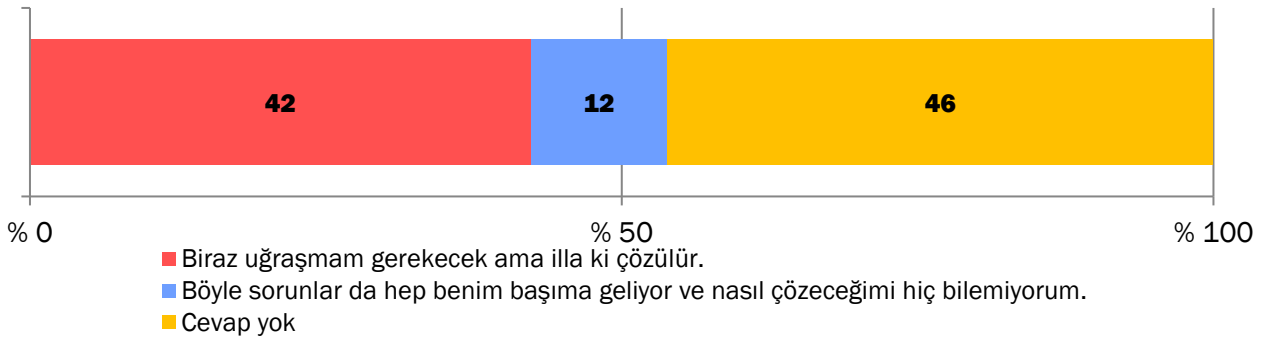
Tercih edilen çözüm yöntemleri incelendiğinde, iki cevabın birbirine karşıtlığı dikkat çekmektedir. “Haklıyım, inat edeceğim” diyenler ile “yapacak bir şey yok, kurumlar bizden daha güçlü” diyenler arasında aynı zamanda hayat tarzı karşıtlığı da bulunmaktadır. Yaş, eğitim, muhafazakarlık, gelir ve dindarlık gibi demografik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, ‘modern’ olarak tanımladığımız kesim daha mücadeleci ve hakkını arama peşinde gözükürken; ‘muhafazakar’ kesim kurumların üstünlüğünü daha fazla kabullenmiş ve bu durum karşısında daha çaresiz hisseden taraf olarak ortaya çıkmıştır.

“En büyük sorunu devlet hastanesindeki bu, yani sağlık sorunu... Devlet hastanesine gidiyorsun, ben devlet çalışanlarının hepsinden nefret ediyorum ama doktorlarından asla değil; hemşirelerden... Devlet hastanesinde ben mesela doğum yaptım, burnumdan getirdiler. Dayakla mesela, ben orada sancı çekiyorum, kardeşim sen ne diye bana bağıryorsun. Bir kadıncağız mesela çok çığlık attı diye hemşire tokat atıyor ona “Kes sesini” diyor, böyle bir şey var mı ya? Böyle bir şey var mı? Kadın orada canıyla uğraşıyor, bir daha tövbe ettim ben, devlet hastanesinde ikinci doğumumu yapmadım. Devlet hastanesinde görevlilerden şikâyetçiyim. Tek şikâyetim hemşirelerden, hastabakıcılardan ve oradaki yolsuzluktan. Mesela para verdiğin zaman seninle ilgileniyorlar... Halk olarak biz hemşireye hüküm süremeyiz, hemşireyle bizim alakamız yok çünkü ona devlet karışıyor. Madem devletin işçisi... Yapamayız tabii, bunu devlet yapacak. Madem devlet açmış bu hastaneyi...”

Derinlemesine görüşme: Kadın-32-Modern

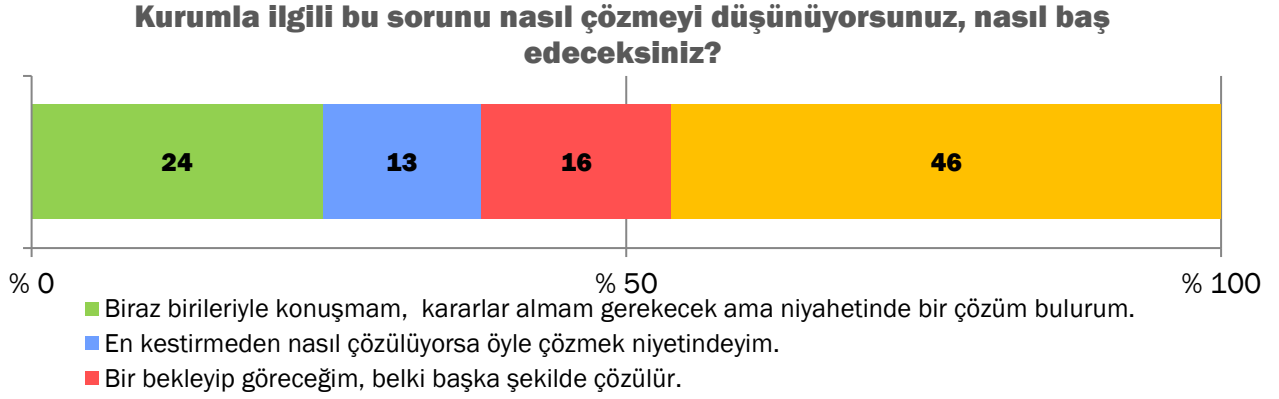
Kurumla yaşadığınız soruna dair hisleri sorulduğunda, yüzde 42'nin “biraz uğraşmam gerekecek ama illa ki çözülür” dediğini görüyoruz. Toplumda, kurumla yaşanan sorunlara karşı, kişilerle yaşanan sorunlara karşı olduğu gibi, eninde sonunda sorunun çözüleceğine dair iyimser bakış açısı yaygındır. Karamsar bakış, kadınlar arasında erkeklere kıyasla daha yüksek oranda mevcuttur. Ayrıca, yaş ve muhafazakarlık arttıkça; eğitim ve gelir azaldıkça da artış göstermektedir.

Kurumla ilgili bu soruna dair hissinizi hangisi daha iyi açıklıyor?

Kurumla ilgili sorunla nasıl baş edeceksiniz sorusuna, dörtte bir oranında birileriyle konuşup, kararlar almam gerekecek ama sonunda çözüm bulurum, yüzde 16 oranında bekleyip göreceğim, belki başka şekilde çözülür ve yüzde 13 oranında da kestirmeden çözeceğim cevabı verilmiştir.

Konuşmam ve kararlar alarak çözüm yolu bulma düşüncesini rasyonel; bekleyip göreceğim, belki başka şekilde çözülür diyenleri kaderciler ve en kestirmeden çözerim diyenleri de fevri olarak tanımlarsak diyebiliriz ki, toplumda rasyonel bir çözüm arayışı, fevri ve kaderciler anlayıştan daha ön plana çıkmıştır. Demografik kümelerle baktığımızda ise de, rasyonel bakışla kaderciler bakışın birbirinin karşıtı olan kümelerce benimsendiğini görmekteyiz.

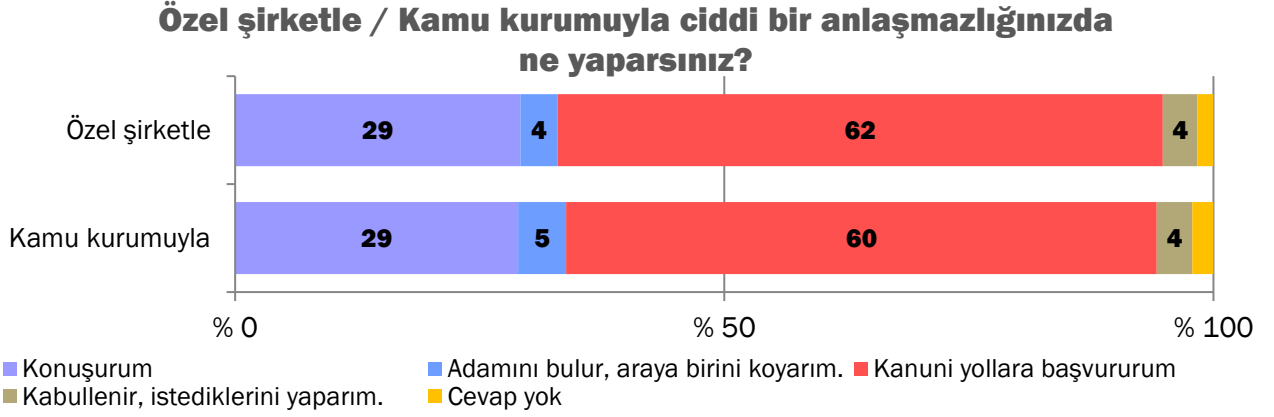
Kadınlar ve yaşlılar, burada da daha kaderciler veya çözüm yolu için çabalamaktan kaçınan tarafken; erkekler ve gençler ise daha fevridir. Eğitim seviyesi ve ekonomik sınıf yükseldikçe, rasyonel çözüm arayışı artmakta, kadercilik azalmaktadır. Muhafazakarlık ve dindarlık arttıkça da rasyonel davrananların oranı ve kestirmeden çözerim diyenler azalırken, kaderciler olanların oranı artmaktadır. Sünniler Alevilere göre daha kadercilerken, Aleviler daha rasyonel davranmaktadır.

Kurumla sorun yaşama düşüncesini görüşülen kişilerin kafasında somutlaştırmak ve somut bir örnek üzerinden görüşlerini almak için, iki ayrı örnek durum içeren iki adet soru sorduk. İlk soruda toplumun kamu kurumlarıyla aralarında olan sorunları nasıl çözmeye çalıştığını, ikinci soruda da özel bir şirketle sorun yaşadığına nasıl davrandığını sorduk. İki soruya verilen cevaplar da birbiriyle hemen hemen aynıdır. Toplumun çoğunluğu, karşısında bir kurum olduğunda, hukuki yollardan sorunu çözmeye çalışacağını söylemiş, bu oran özel şirketlerde 2 puan daha artış göstermiştir. Her iki tarafın da yüzde 29'u konuşarak sorunu çözmeye çalışacağını belirtmiştir. Araya birini koyarım veya kabullenirim diyenlerin oranı ise oldukça düşüktür.

Erkekler, gençler, lise ve üniversite mezunları, modernler, metropolde yaşayanlar ve gelir düzeyi yüksek olanlar, daha yüksek oranda kanuni yollara başvururuz derken; kadınlar, yaşlılar, lise altı eğitimi olanlar, muhafazakarlar, dindarlar, kırsal yaşayanlar

ve geliri düşük olanlar ise daha yüksek oranda konuşarak yani, birebir ilişki kurarak, gayriresmi yollardan çözerim demişlerdir.

“Bireylerle fazla sorunum olmuyor benim, benim hep kurumlarla oluyor burada... Oradaki kurumlardaki bireylerle daha doğrusu oluyor. Bireysel, yani kurum tabii ki cansız bir şey, kuruma ne yapabilirsin? Şu binanın suçu ne, değil mi? Orada masanın bu tarafında, bankonun bu tarafında oturanlar Türkiye’de yüzde 90 küstah, kimse kusura bakmasın... Sebebini dedim ya, hani Malatya dükünün oğlu olmadığımız için ama öyle zannettiğimiz için Ordu kontesinin kızı değiliz ama öyle zannediyoruz, o yüzden oluyor bunlar...”

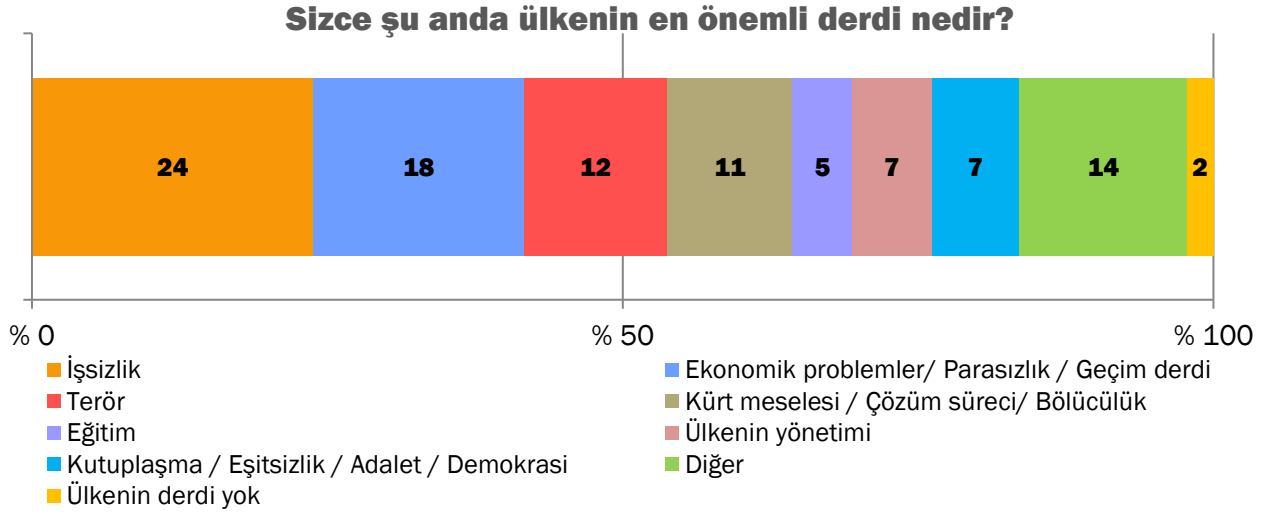
Derinlemesine görüşme: Erkek-54-Geleneksel Muhafazakar

2.4. Ülkede Yaşanan Sorunların Çözümü

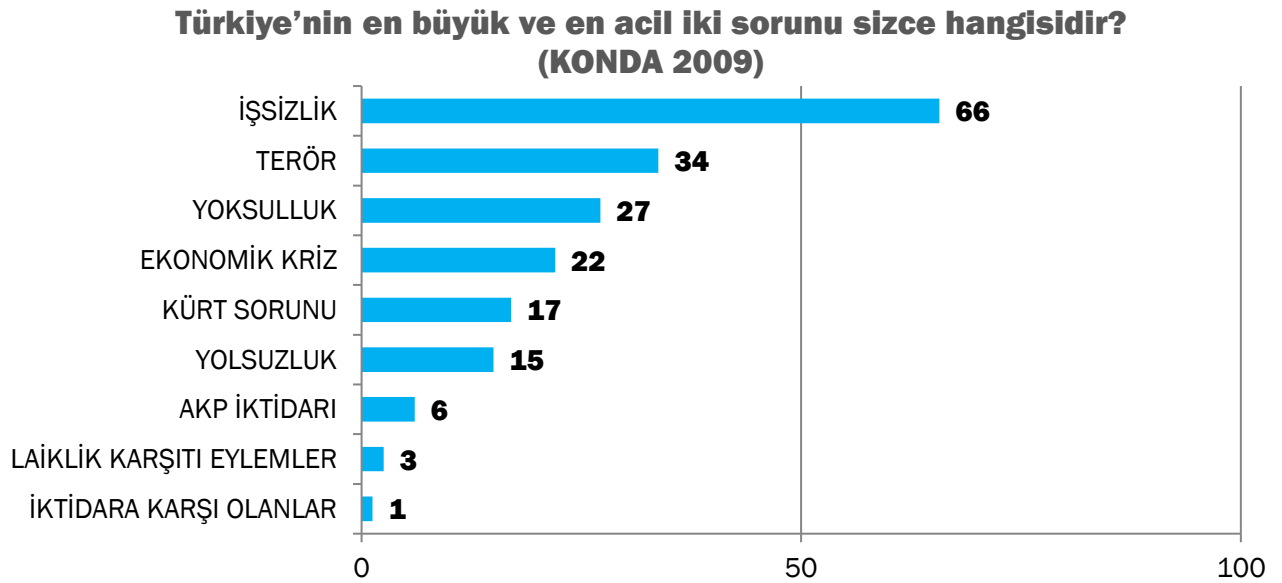
Sorun çözme temasına dair sorduğumuz son sorularla da toplumun ülke sorunları ve çözümünü hakkında ne düşündüklerini sorduk. Kişisel hayattan ayrı olarak, ülke hayatına dair neleri sorun olarak gördükleri ve nasıl çözüleceğini düşündüklerini anlamayı amaçladık.

Verilen cevapları incelediğimizde, birçok konu başlığı olduğu görülüyor. Başkalarıyla veya kurumlarla sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda çoğunlukla sorun yaşamadım denirken veya cevap verilmezken, ülkenin sorunları söz konusu olduğunda hemen hemen herkesin cevap vermiş olması dikkat çekicidir.

Açık uçlu olarak sorduğumuz soruya verilen birbirine benzer yanıtları grüpladığımızda, toplumun dörtte biri için en önemli sorunun işsizlik, ardından yüzde 18’i için de ekonomik problemler olduğunu görüyoruz. Buna göre, toplumda en çok ekonomik sorunlar bireyler tarafından öne çıkarılmaktadır. Bunun dışında, yüzde 12 terör, yüzde 11 Kürt meselesi, yüzde 5 eğitim, yüzde 7 ülke yönetimi ve yüzde 7 de kutuplaşma demıştır.

Benzer bir soruyu 2009 yılında da yöneltip, kişilerden 2 seçeneği seçmelerini istemiştik. 2009'da da Türkiye'nin en önemli sorusuna en yüksek oranda işsizlik cevabı verilmiştir. Ardından da yoksulluk ve ekonomik kriz cevapları gelmiştir. Bu da demek oluyor ki, aradan geçen 3 yılda en önemli sorunun işsizlik olduğu düşüncesi değişmemiş ve ekonomik problemler en önemli sorunlar olarak ön planda olmaya devam etmiştir.

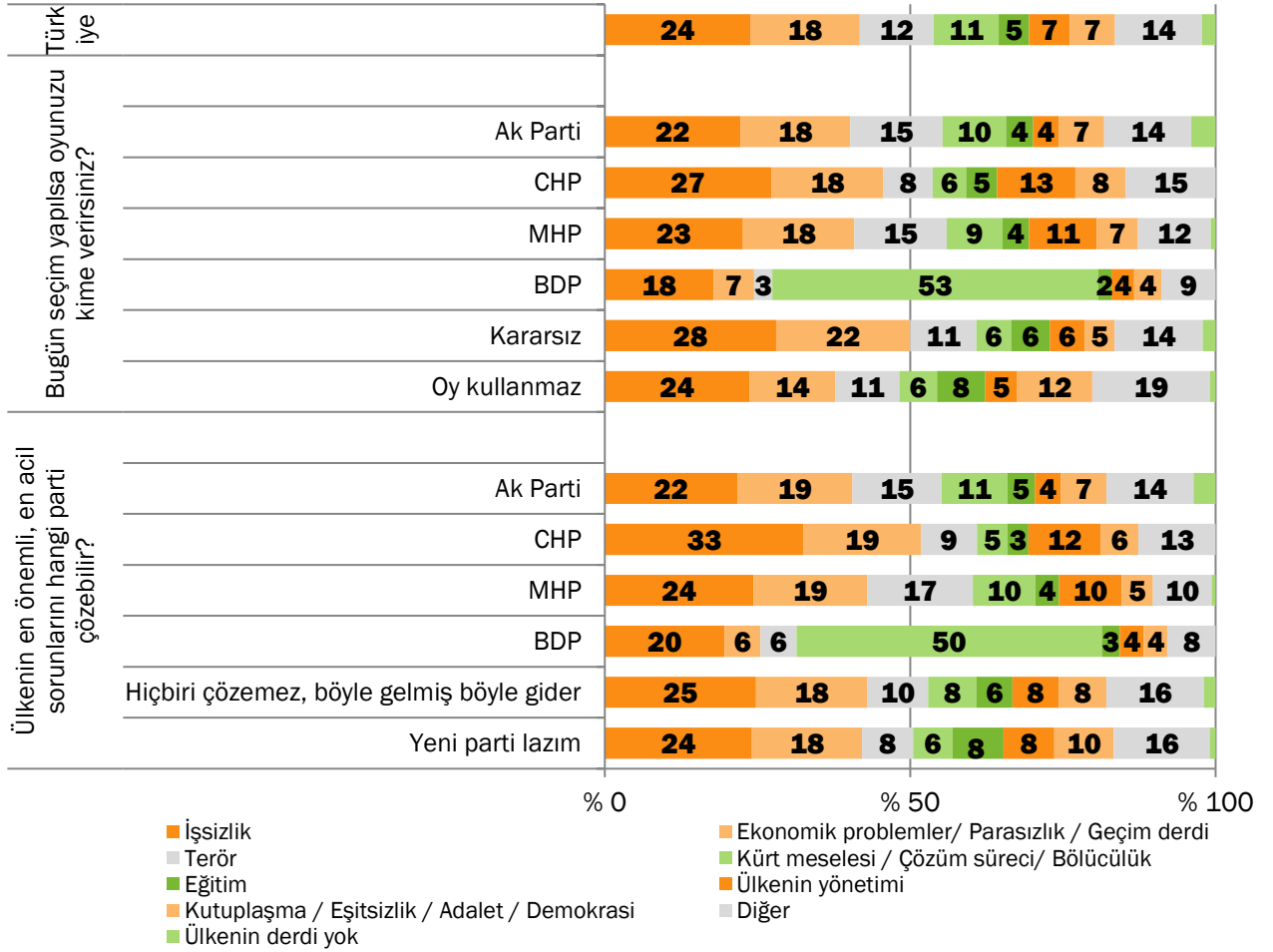

Demografik kümelerle ilgili verilen cevapları incelediğimizde, eğitim ve gelir arttıkça, kırdan metropole gidildikçe, yaş, muhafazakarlık ve dindarlık azaldıkça, işsizlik ve ekonomik problemler diyenlerin oranı azalırken; eğitim, ülkenin yönetimi ve kutuplaşma diyenler artmaktadır. Ev kadınları en yüksek oranda işsizlikten, emekliler ekonomik problemlerden, öğrenciler eğitimden, özel sektör çalışanları ise ülke yönetimi ve kutuplaşmadan şikayet etmişlerdir.

Siyasi parti tercihlerine göre bakıldığında, BDP dışında bütün parti seçmenleri, kararsızlar ve oy kullanmayanlar işsizliği ve ekonomik sorunları en önemli sorunlar olarak dile getirmiştir. BDP seçmeni için ise, Kürt meselesi en önemli sorundur. Ülkenin en önemli sorunlarını hangi parti çözer sorusuna hiçbiri çözemez diyenlerle, yeni parti lazım cevabı verenler için de işsizlik ve ekonomik sorunlar en önemli olarak dile getirilmiştir.

Siyasi parti tercihlerine göre ülkenin sorunları

"Türkiye'nin en büyük sorunu bence işsizlik, hiç değişmedi o. Sorun nasıl çözülür? Valla tam şey olarak bilemem ama bence, mesela bazı şeylerde hani adam kayırmalar, işte belli grupları kayırmalar var ya, onlar olmazsa herhalde olur diyorum ben... 27 yaşında. Şimdi burada siz bana diyeceksiniz ki a bu kız çok başarılı, 27 yaşında baş hukuk müşaviri oluyor'na (bir kamu kurumu adı veriyor)! Ben de bunu yedim! İşte böyle, bu işsizliği bundan önleyemiyorlar, tamam mı? Böyle oluyor..."

Derinlemesine görüşme: Erkek-54-Geleneksel Muhafazakar

“Şu anda işsizlik... Artı bu yabancı uyrukluların Türkiye’de çalışmalarına karşıyım ki esas bundan sonra çok tehlikedeyiz artık... Şimdi mesela Irak kapısı açılacak, e ne olacak? Bütün kapıları zaten açtı... Onlar da gelecek, Meral de iş bulamayacak, Murat da iş bulamayacak, sen de bulamayacaksın, ne olacak bizim halimiz? Kendi topraklarımızda biz ne olacağız? Benim şu anda işsizlik düşüncem şu: O kapılar da kapanırsa, bu yabancı uyruklu insanların ayağını keserse, o zaman işsizlik olmaz Türkiye’de... Kadın Özbekistan’dan geliyor, burada affedersin bir tane Türk erkeği buluyor, evini tutturuyor kendine dayatıyor döşettiriyor, affedersin inek gibi soyuyor, gidiyorlar. Birlik olmamız gerekiyor yani. Onlar çok da hain oluyor, eğer bizden korkmasalar, bir kaşık suda boğacaklar, çok hainler. Özbekler olsun, bu Filipinliler olsun, Türkmenistanlılar olsun...”

Derinlemesine görüşme: Kadın-39-Geleneksel Muhafazakar

“Bak, bugün İstanbul’da milyon kesim insan yaşıyor. Mesela bakıyorsun Amerikalı adam, Çinli, e ne işi var burada? Mesela Ruslar geliyor, mesela benim annem gündelik işinden 150-200 milyon alıyordu, e Moldova’ya’dan insanlar geldi... 5 milyona kadın orada çalışıyor mesela... Peki, bu insanların burada ne işi var? Bunların ne işi var burada niye var? Yani bu Ruslar, ne işi var kardeşim? Affedersin kocalarımızla, eşlerimizle ilişki yaşıyorlar, yuva yıkıyorlar. Mesela Türkiye’ye dışarıdan kaçak mal getiriyorlar. Ne bileyim uyuşturucu sokuyorlar o Araplar. Niye var bunlar Türkiye’de? Sınır dışı olmalarını istiyorum...”

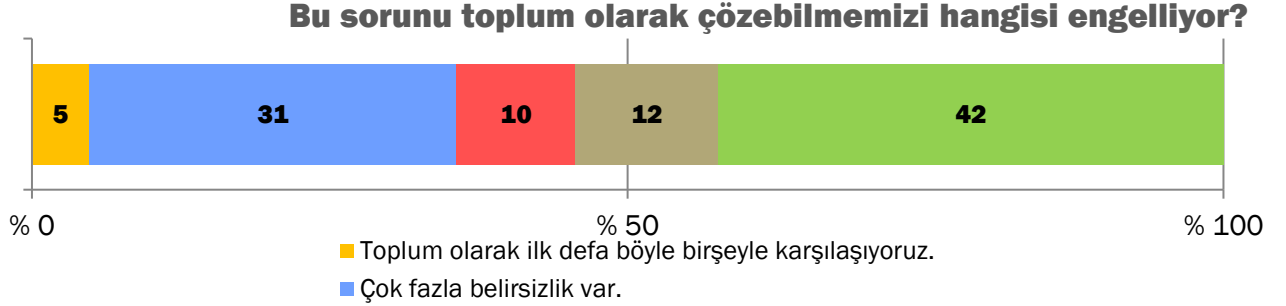
Derinlemesine görüşme: Kadın-32-Modern

“Terör... Şu anda bence bir de şey var, ırkçılık var yani... Kürtler, Aleviler; herkes sanki şu aralar daha çok böyle bir işte ayrılmaya başladı gibi... Birbirlerine düşürüyorlar... Bence şimdi ülkemizde bir terör, daha çok maşa olarak görüyorum ben. Bence insanların terörü kullanarak insanları kullandıklarını düşünüyorum, özellikle... Dış güçlerin Kürtleri kullandığını düşünüyorum ben. İnsanlar biraz daha hoş görülü, anlayışlı veya belki daha hani ya, insanların ölmesi, insanlar her türlü hakkı verilir, sözle, öldürerek değil... Anlamaya çalışmalı bence halk birbirini... Yani biraz tabii yönetimde de var, yani biraz her kesime de şey yapmalı bence, ona göre hitap etmeli, ona göre davranmalı, ona göre kararlar da vermeli yani, yani bir tarafı yaparken bir tarafı dağıtıyor mesela...”

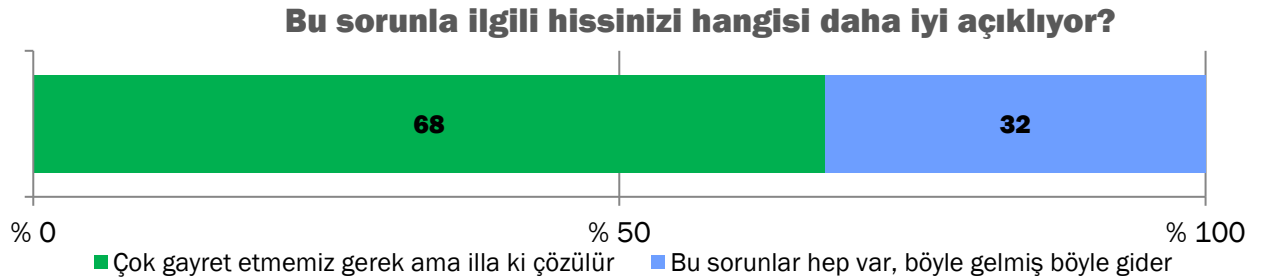
Derinlemesine görüşme: Kadın-35-Geleneksel Muhafazakar

Toplumda bu sorunu çözebilmemizin önündeki en önemli engellerin yeterince kaynağımız, bilincimiz olmaması ve çok fazla belirsizlik olması gösterilmiştir.

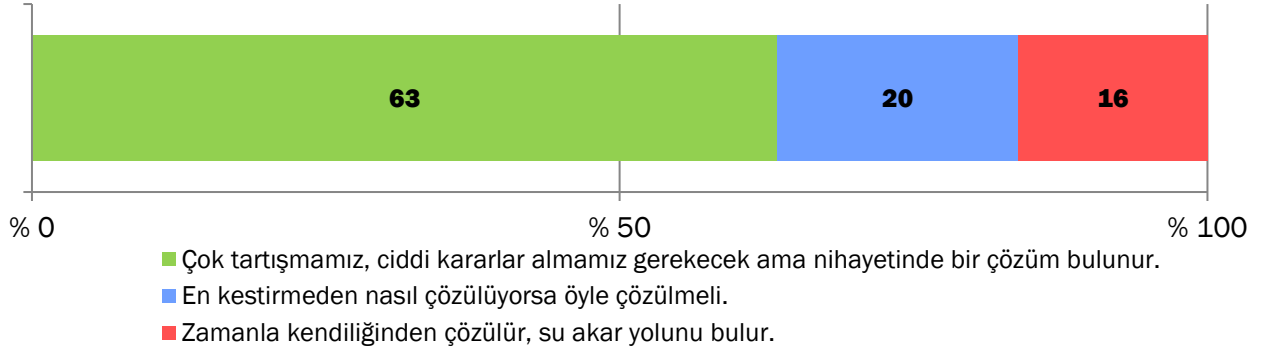
Sorunla ilgili ne hissettikleri sorulduğunda, toplumun çoğunluğunda iyimserlik gözlenmektedir. Toplumun yüzde 68'i "çok gayret etmemiz gerekir, illa ki çözülür" derken, yüzde 32 "bu sorunlar hep var, böyle gelmiş böyle gider" diyerek sorunlar karşısında daha çaresiz bir profil çizmektedir. Kadınlar, erkeklere kıyasla daha çaresiz bir profil çizmiş, daha yüksek oranda böyle gelmiş, böyle gider demişlerdir. Eğitim seviyesi yükseldikçe, dindarlık azaldıkça, gelir arttıkça ve yaşam koşulları iyileştikçe, sorunların çözüleceğine dair inanç artmaktadır. Kürtler'in Türkler'e oranla daha yüksek oranda iyimser olmaları ve hatta BDP seçmeninin de en yüksek oranda sorunlar illa ki çözülür demiş olmaları dikkat çekicidir. Aleviler, Sünniler'e oranla daha karamsardırlar.

Toplumun çoğunluğunda, sorunun tartışarak ve kararlar alarak, yani rasyonel yollardan çözülebileceği fikri vardır. Toplumun beşte biri ise fevri bir tutum içerisinde olup, en kestirmeden çözmek istemektedir. Yüzde 16'lık kesim ise daha çaresiz olup, sorunun zamanla kendiğilinden çözüleceğini düşünmektedir.

Sizce toplum olarak bu sorunu nasıl çözebileceğiz, nasıl baş edeceğiz?

Eğitim seviyesi yükseldikçe, gelir arttıkça, kırdan metropole gidildikçe ve ekonomik seviye yükseldikçe, rasyonel yollardan çözüm bulunur diyenlerin oranı artmaktadır. Diğer yandan, dindarlık ve muhafazakarlık arttıkça su akar yolunu bulur diyenler, yani sorun çözme konusunda inisiyatif almaktan kaçınanların oranı artmaktadır. CHP seçmeni, diğer seçmenlere kıyasla en yüksek oranda rasyonel yollardan sorunun çözüleceğini düşünen kesim olmuştur.

3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

3.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırma, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık Ltd. Şti. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 2-3 Kasım 2013 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, tercihleri ve profillerini yansıtmaktadır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Araştırmanın bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 2, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,6'dır.

3.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 12 Haziran 2011 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır.

Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 29 ilin merkez dâhil 97 ilçesine bağlı 150 mahalle ve köyünde 2603 kişiyle hanelerde yüzyüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

Gidilen il	29
Gidilen ilçe	97
Gidilen mahalle/köy	150
Görüşülen denek	2603

Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Yaş grubu	Kadın	Erkek
18-28 yaş	3 denek	3 denek
29-44 yaş	3 denek	3 denek
44 yaş ve üstü	3 denek	3 denek

	Düzey 1 (12 bölge)	Gidilen iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Edirne
3	Ege	İzmir, Denizli, Kütahya, Uşak
4	Doğu Marmara	Bursa, Eskişehir, Kocaeli
5	Batı Anadolu	Ankara, Konya
6	Akdeniz	Antalya, Adana, Hatay, Mersin
7	Orta Anadolu	Kayseri, Sivas
8	Batı Karadeniz	Samsun, Tokat, Zonguldak
9	Doğu Karadeniz	Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Kars
11	Ortadoğu Anadolu	Malatya, Van, Elazığ, Siirt
12	Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa

Görüşülen deneklerin bölgelere ve yerleşim yerleri türüne göre dağılımı aşağıdaki tablodadır.

	Anketin yapıldığı bölge	Kır	Kent	Metropol	Toplam
1	İstanbul			20,5	20,5
2	Batı Marmara	2,1	3,5		5,5
3	Ege	4,1	6,2	5,4	15,7
4	Doğu Marmara	0,6	2,8	4,5	7,8
5	Batı Anadolu	0,7		10,1	10,8
6	Akdeniz	3,3	2,2	6,2	11,8
7	Orta Anadolu	1,4	2,1	1,4	4,8
8	Batı Karadeniz	2,6	3,1		5,6
9	Doğu Karadeniz	1,4	2,1		3,5
10	Kuzeydoğu Anadolu	0,7			0,7
11	Ortadoğu Anadolu	1,4	2,1		3,5
12	Güneydoğu Anadolu	2,1	3,5	4,1	9,7
	Türkiye	20,3	27,5	52,2	100

4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI

4.1. Deneklerin Profili

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	49
Erkek	51
Toplam	100,0

Yaş	Yüzde
18 - 28 yaş	27,7
29 - 43 yaş	34,7
44+ yaş	37,6
Toplam	100,0

Eğitim durumu	Yüzde
Lise altı	56,9
Lise	26,6
Üniversite	16,4
Toplam	100,0

Baba eğitim durumu	Yüzde
Lise altı	85,4
Lise	9,8
Üniversite	4,8
Toplam	100,0

Doğum yeri	Yüzde
İstanbul	6,8
Batı Marmara	5,6
Ege	14,7
Doğu Marmara	5,9
Batı Anadolu	7,9
Akdeniz	11,2
Orta Anadolu	8,8
Batı Karadeniz	8,9
Doğu Karadeniz	8,4
Kuzeydoğu Anadolu	3,8
Ortadoğu Anadolu	5,8
Güneydoğu Anadolu	11,3
Yurtdışı	,9
Toplam	100,0

Çalışma durumu	Yüzde
Devlet memuru	6,1
Özel sektör	5,8
İşçi	8,8
Küçük esnaf	6,0
Sanayici / İşadamı	,5
Serbest meslek	1,8
Çiftçi, ziraatçı, hayvancı	4,6
Çalışıyor, diğer	7,5
Emekli	13,2
Ev kadını	32,0
Öğrenci	8,2
İşsiz, iş arıyor	4,8
Çalışamaz halde	,8
Toplam	100,0

Hane kişi sayısı	Yüzde
1 - 2 kişi	17,0
3 - 5 kişi	66,4
6 - 8 kişi	14,4
9+ kişi	2,2
Toplam	100,0

Hayat tarzı kümesi	Yüzde
Modern	25,4
Geleneksel muhafazakâr	49,2
Dindar muhafazakâr	25,3
Toplam	100,0

Örtünme durumu	Yüzde
Örtmüyor	33,1
Başörtüsü	54,1
Türban	11,9
Çarşaf, peçe	,9
Toplam	100,0

Etnik köken	Yüzde
Türk	82,7
Kürt	12,1
Zaza	1,7
Arap	,9
Diğer	2,6
Toplam	100,0

Kurban bayramında kurban kestiniz mi?	Yüzde
Evet	63,8
Hayır	36,2
Toplam	100,0

Din/Mezhep	Yüzde
Sünni Müslüman	94,2
Alevi Müslüman	4,5
Diğer	1,3
Toplam	100,0

Dindarlık	Yüzde
İnançsız	2,1
İnançlı	26,8
Dindar	61,9
Sofu	9,2
Toplam	100,0

Aylık hane geliri	Yüzde
300 TL ve altı	2,6
301 - 700 TL arası	6,9
701 - 1200 TL arası	33,5
1201 - 2000 TL arası	32,8
2001 - 3000 TL arası	14,0
3001 TL ve üstü	10,3
Toplam	100,0

Otomobil sahipliği	Yüzde
Var	43,0
Yok	57,0
Toplam	100,0

Ekonomik sınıflar	Yüzde
Alt gelir	20,3
Alt orta sınıf	34,9
Yeni orta sınıf	26,5
Üst gelir	18,3
Toplam	100,0

Anketin yapıldığı bölge	Yüzde
İstanbul	20,5
Batı Marmara	5,5
Ege	15,7
Doğu Marmara	7,8
Batı Anadolu	10,8
Akdeniz	11,8
Orta Anadolu	4,8
Batı Karadeniz	5,6
Doğu Karadeniz	3,5
Kuzeydoğu Anadolu	,7
Ortadoğu Anadolu	3,5
Güneydoğu Anadolu	9,7
Toplam	100,0

Yerleşim kodu	Yüzde
Kır	20,3
Kent	27,5
Metropol	52,2
Toplam	100,0

Oturulan evin tipi	Yüzde
Geleneksel ev	35,3
Varoş	6,9
Apartman	50,6
Lüks konut	7,2
Toplam	100,0

Haberleri seyretmek için en fazla hangi TV kanalını tercih ediyorsunuz?	Yüzde
ATV	12,5
CnnTürk	2,1
Fox TV	7,7
Habertürk	3,3
Halk TV	3,3
Kanal 7	4,4
Kanal D	14,0
Kanaltürk	,3
NTV	5,0
Roj TV	1,1
Samanyolu	9,3
Show TV	5,0
Star	5,5
TRT	14,4
TRT 2	,7
TRT 6 (Şeş)	,1
Ulusal Kanal	3,5
Yerel kanallar	1,0
Diğer kanallar	6,9
Toplam	100,0

4.2. Ayın Teması: “Sorun Çözme”

Bir başkasıyla herhangi bir sorun yaşıyor musunuz? Evetse, ne tür bir sorun?	Yüzde
Aileyle	8,5
Komşuyla	4,8
Arkadaşımınla	4,4
İşle	3,6
Diğer	9,0
Sorun yaşamamış	53,1
Cevap yok	16,6
Toplam	100,0

Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu çözmenizi şunlardan hangisi engelliyor?	Yüzde
İlk defa böyle birşeyle karşılaşıyorum.	13,2
Karşımdakinin derdini anlamıyorum	20,4
Ne olacağı şu anda çok belirsiz	11,3
Bunun altından kalkabileceğimi sanmıyorum.	3,0
Yeterince gücüm yok	4,6
Cevap yok	47,5
Toplam	100,0

Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu hangi yöntemle çözebileceğinizi düşünüyorsunuz?	Yüzde
Karşımdakinin ne istediğini anlasam sorunu daha iyi çözebilirim.	35,2
Biraz taviz versem, geri adım atsam veya alttan alsam çözülür.	7,8
Kesinlikle haklıyım, sonuna kadar inat edeceğim.	9,5
Yapacak bir şey yok, o yüzden yok sayıp kabullenmeyi düşünüyorum.	9,5
Cevap yok	38,0
Toplam	100,0

Bir başkasıyla yaşadığınız bu tür sorunlarla ilgili bakışınızı hangisi daha iyi açıklıyor?	Yüzde
Hayatta çözülemeyecek sorun yok.	54,8
Zaten bunlar hep benim başıma geliyor.	9,0
Cevap yok	36,3
Toplam	100,0

Bir başkasıyla yaşadığınız bu sorunu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz, nasıl baş edeceksiniz?	Yüzde
Öyle ya da böyle, eni konu düşünüp nihayetinde bir çözüm bulurum.	30,9
En kestirmeden nasıl çözülüyorsa öyle çözerim.	11,7
Bir bekleyip göreceğim, su akar yolunu bulur.	19,2
Cevap yok	38,1
Toplam	100,0

Şu sıralar bir kurumla bir sorun yaşadınız mı? Evetse, ne tür bir sorun?	Yüzde
Bankayla	7,0
Devlet kurumları	5,7
Özel şirketle	3,1
Sağlık kurumuyla	2,3
Doğalgaz, elektrik, su	1,5
Okulla, işle	1,4
Diğer	2,4
Sorun yaşamamış	55,8
Cevap yok	20,7
Toplam	100,0

Kurumla ilgili bu sorunu çözmenizi hangisi engelliyor?	Yüzde
Başımda ilk defa böyle bir şey geldi.	16,5
Ne istediklerini anlamıyorum.	11,0
Sonunda başıma ne gelecek bilmiyorum.	5,8
Bunun altından kalkabileceğimi sanmıyorum.	3,8
Yeterince gücüm yok.	7,4
Cevap Yok	55,4
Toplam	100,0

Kurumla ilgili bu sorunu hangi yöntemle çözebileceğinizi düşünüyorsunuz?	Yüzde
Kurumun tam ne istediğini anlasam sorunu çözebilirim.	20,6
Taviz verir, istediklerini yaparsam çözebilirim.	3,4
Kesinlikle haklıyım, sonuna kadar inat edeceğim.	12,3
Yapacak bir şey yok, kurumlar her zaman bizden daha güçlü.	17,4
Cevap yok	46,4
Toplam	100,0

Kurumla ilgili bu soruna dair hissinizi hangisi daha iyi açıklıyor?	Yüzde
Biraz uğraşmam gerekecek ama illa ki çözülür.	42,3
Böyle sorunlar da hep benim başıma geliyor ve nasıl çözeceğimi hiç bilemiyorum.	11,5
Cevap yok	46,1
Toplam	100,0

Kurumla ilgili bu sorunu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz, nasıl baş edeceksiniz?	Yüzde
Biraz birileriyle konuşmam, bir kararlar almam gerekecek ama niyahetinde bir çözüm bulurum.	24,5
En kestirmeden nasıl çözülyorsa öyle çözmek niyetindeyim.	13,3
Bir bekleyip göreceğim, belki başka şekilde çözülyür.	16,0
Cevap yok	46,2
Toplam	100,0

Sizce şu anda ülkenin en önemli derdi nedir?	Yüzde
İşsizlik	22,9
Ekonomik problemler/ Parasızlık / Geçim derdi	17,2
Terör	11,6
Kürt meselesi / Çözüm süreci/ Bölücülük	10,3
Eğitim	4,8
Ülkenin yönetimi	6,5
Kutuplaşma / Eşitsizlik / Adalet / Demokrasi	7,1
Diğer	13,7
Ülkenin derdi yok	2,2
Cevap yok	3,7
Toplam	100,0

Bu sorunu toplum olarak çözebilmemizi hangisi engelliyor?	Yüzde
Toplum olarak ilk defa böyle birşeyle karşılaşyoruz.	22,9
Çok fazla belirsizlik var.	17,2
Çözmeye çalışırsak başımıza ne geleceğini bilmiyoruz.	11,6
Bu sorunun altından kalkabileceğimizi sanmıyorum.	10,3
Yeterince kaynağımız, bilincimiz yok.	4,8
Cevap yok	6,5
Toplam	7,1

Bu sorunla ilgili hissinizi hangisi daha iyi açıklıyor?	Yüzde
Çok gayret etmemiz gerek ama illa ki çözülür.	63,5
Bu sorunlar hep var, böyle gelmiş böyle gider.	30,5
Cevap yok	6,0
Toplam	100,0

Sizce toplum olarak bu sorunu nasıl çözebileceğiz, nasıl baş edeceğiz?	Yüzde
Çok tartışmamız, ciddi kararlar almamız gerekecek ama nihayetinde bir çözüm bulunur.	58,8
En kestirmeden nasıl çözülüyorsa öyle çözülmeli.	19,0
Zamanla kendiliğinden çözülür, su akar yolunu bulur.	14,9
Cevap yok	7,2
Toplam	100,0

Diyelim etrafınızdaki birisiyle, örneğin komşunuzla ciddi bir anlaşmazlığınız oldu. Ne yaparsınız?	Yüzde
Haddini bildiririm.	5,0
Bir şey yapmam, hayat böyle.	6,3
Konuşurum.	69,7
Araya birini koyup çözmeye çalışırım .	8,0
Kanuni yollara başvururum.	9,8
Cevap yok	1,2
Toplam	100,0

Diyelim bir kamu kurumuyla, örneğin elektrik idaresi, su idaresi ya da sosyal güvenlik kurumuyla ciddi bir anlaşmazlığınız oldu. Ne yaparsınız?	Yüzde
Konuşurum.	28,9
Adamını bulur, araya birini koyarım.	4,9
Kanuni yollara başvururum.	60,4
Kabullenir, istediklerini yaparım.	3,6
Cevap yok	2,2
Toplam	100,0

Diyelim özel bir şirketle, örneğin beyaz eşya şirketiyle ya da cep telefonu operatörüyle ciddi bir anlaşmazlığınız oldu. Ne yaparsınız?	Yüzde
Konuşurum.	29,2
Adamını bulur, araya birini koyarım.	3,8
Kanuni yollara başvururum.	61,9
Kabullenir, istediklerini yaparım.	3,5
Cevap yok	1,7
Toplam	100,0

Yıldızposta Caddesi
Çiğdem Apt. No:11 D:6
Esentepe - Şişli / İstanbul
Tel: 212 275 17 66
Faks: 212 275 17 68

www.konda.com.tr
<http://twitter.com/kondaarastirma>